

Berilni spis 125.

1. Vseбина: Strelvod; kako se nam je obnašati ob hudi uri.

2. Obseg pouk: Zrak ima mnogo elektrike, ki se zbira v hudournih oblakih ter nareja blisk in grom. Blisk je močna električna iskra, ki tu pa tam preskoči na najbližje reči na zemlji. Čim višji je predmet, tem bližji je hudournemu oblaku, tem prej trešči vanj. Nekatero reči sprejmó prav rade elektriko, recimo: kovine, živalska in rastlinska telesa, voda, vlažen zrak, pečevje itd. Sicer nas roka božja doseže kamorkoli se podamo, vendar ne sledi iz tega, da se nam ni treba izogibati nevarnosti. V največji nevarnosti pa je zvonilec pod stolpom, ki po sicer lepi navadi z zvonom opominja ljudi k molitvi, kajti zvon, ki je iz kovine ter visoko v zraku visi, vabi streló k sebi. Pa tudi vrv v njegovi roki je kolikor toliko vlažna in elektrovodna. Tako ima tedaj strela najboljše in najkrajše pot naravnost k zvonilcu. Jednako tudi bivanje na popolnoma prazni planjavi, kjer je človek morebiti najvišji predmet, ni varno. Najbolje je, bivati blizu, toda ne preblizu dreves ali kakega drugega višjega predmeta. Ni dobro bajé o hudi uri dobro teči ter skušati nevihti uiti, ker se zrak razganja in ker se vsled močnega gibanja razvnamemo,

da se vroč hlap vzdiguje od nas. Vznenirjeni zrak, kakor tudi vroči hlap vabita elektriko in bežec je v veliki nevarnosti. Dirjajoči ter razvneti konji so bili že dostikrat po streli z nebá uničeni. Sploh pa se nam je ravnati po navedenih nasvetih tega berila ter zaupati v božjo pomoč.

Berilni spis 146.

1. Vseбина: Opis kač; ktere nevarnosti nam preté od kač; kako si je treba pomagati, če nas pikne strupena kača.

2. Obseg pouka: Po kačjem piku se razlije strup iz votlega zoba v rano. Strup se zmeša s krvjo, da se ta razsede. Če se približa s kačjim strupom otrovana kri sreč, je smrt tudi že blizu, zato je treba zabraniti, da se to ne zgodi. V tem berilu najdete dovolj izdatnih pripomočkov zoper žalostne nasledke kačjega pika. Zapomnite si jih, pa ne izgubite glavo ter ne vpijte samo, da vas je kača pičila ter da vas boli, marveč mislite rajši na to, kako si bote pomagali. Ako ste sami priče takega žalostnega dogodka, se ne pomišljajte, temveč pomagajte svojemu nesrečnemu bližnjemu ter kličite na pomoč bolj skušenih rok, če je mogoče, najpred zdravnikovih. Ravno tu velja prislovica: „Hitro začeto, dvakrat prijeto“. (Dalje prih.)

I. K. — Trb.

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

*

Luka Svetec Podgorski r. 8. okt. 1826 v Podgorju pri Kamniku, srednje šole zvršil l. 1848 v Ljubljani, pravoslovje leta 1853 na Dunaju, služil pri banski stolici na Hrvaškem do l. 1860, potem pri okrajni gosposki v Mokronogu, Kočevju, na Brdu, od l. 1866 pri mestnem uradu v Ljubljani, l. 1870 postal beležnik ali notar v Idriji

in l. 1872 v Litiji, kjer vrlo deluje še sedaj, od l. 1877 vedno tudi kot deželni poslanec i. t. d.

S e b i.

Doklér verhé Triglava
Zarja mí zlati;
Dokler me bistra Sava
Žejnega pojí;

Dokler prijatli zvesti
 Me objemajo
 In po življenja cesti
 Marno spremljajo:
 Dokler sinovi Slave
 Materi živé,
 Za dom se in postave
 Boja ne strašé;
 Dokler slovensko petje
 Serce mi jasni;
 Dokler lepoti cvetje
 Lipino bersti;
 Vetrovi, žalost nate!
 Skerb nesite vso!
 Veselje vabim v svate,
 Venčam si glavó.

Tako radostno jo je zapel sam sebi l. 1849 v Sloveniji št. 39 Podgorski, kateri je čvrsto sodeloval še dijak (L. Svetic) v šolskem listu s Cegnarjem itd. ter oglasil se bil že l. 1848 v Sloveniji: Kazen radovednosti (Božična povest str. 72). — L. 1849: Lipi (Pesem: Rasti, draga lipa! rasti, — Ti kraljica vsih dreves, — Kinč prelepi naše vlasti, — Našim dedom sveti les! itd. v 22 kiticah št. 11). Svečan in cvetica str. 108. Tolažba. Rojakom. Vinski terti (Oda št. 35). Sebi. Pomladanska. Misli o sprehodu str. 184. — Slovenija svojim bravcem o začetku drugega tečaja — v distihu str. 212. — Zaboje, Slavoj in Ludek (Iz kraljodvorskega rokopisa str. 284—292). Kraljevič Marko in Vila (Serbska narodna pes. str. 312—316). — Vedež II: Dobro jutro (Pes. str. 6). — Iz te dobe je menda tudi: Zlato ne blaži. Dramatična drobtinica, po Klicperu iz českega posl. Podgorski (Slov. Talije I. Vezek str. 171).

L. 1850 Vedež III: Piščalka (Povest. — Po ruskem Karamzina str. 60). Kazen krive prisege (str. 105). — Slov. gimn. Berilo I: Pogreb starega Slovana (knez Svintorog). Pomladanska. Dobro jutro. Božič na Serbskem. — Slovenska Bčela: Darovanje (Stoji oltar, u znojju Slava, — Pobožna služba se godi, — Tišina sveta vse obdava, — Prinesli sinki so dari itd. str. 1). Tožeče drevó (str. 129).

— Slovenija: Nove oblike. Iz Dunaja št. 2—4. Odgovor sostavku „novo-oblikarski vihar“ v 4. listu Novic št. 11. 12. Podgorski (Vid. Jezičnik XXIII str. 91). L. 1851 Bčela: Kolednica (Koledniki hodijo! — — Kaj čakam, kaj jaz se mudim? — Le berž se, perute, razpnite! — Le berž me za njimi nesite! — Koledvat i jaz poletim. — Novo leto nosim, Vas darova prosim itd. str. 17). Vladimir i Kosara (Izvirna povest str. 4—72). Podgorski. — Daničica (Kaj pravo srečo da, — Zapoje mi pesmica! — — Ako ne dá je čast, — Blagó, lepote slast? — U persih jo imej, — Ne išči je drugej; — Vest čista, serčni mir — Sta prave sreče vir).

L. 1852 Slov. gimn. Berilo II: Piščalka. Svečan in cvetica. Kazen krive prisege. Pogreb pri turških Bošnjacih (Iz ilirske knjige „Pogled u Bosnu“). Kakor ti drugim meriš, tako drugi tebi (Basen iz Polskega). — Novice: Pomenki o „Zori“ (Zora, jugoslavenski zabavnik za godinu 1852, od R. Razlagai in Vinkovića). „O namenu i vrednosti tega dela se je že govorilo (cf. Cegnar); jaz toraj pretresa ne bom ponavljal, le nekoliko dostaviti mislim. „Zora“ je namreč prevzela težko nalogo voditi Slavene po poti k običnemu slovestvenemu jeziku, ter v djanji kazati, kako se je treba pri tem ravnati. Sveti, ki smo jih zastran slovestvenega jezika doslej slišali, so dvojne verste. Nekteri velé, da bi neko narečje vzeli, ter potem na jedneji podlagi nadaljno izobraževanje osnovali; drugi svetujejo jezik, ki bi bil složen iz vsih narečij, misleč, da bo le oni jezik slavenstva vreden, ki bo bogastvo vsih narečij v sebi združil. Kteri teh svetov je bolji: Jaz sem mnogo premišljal, ter včasí tudi poskušal, kako bi si mi Slaveni k običnemu jeziku pomagali, i naposled se mi je zdelo, da imajo vendar le tisti prav, ki terdijo, da ne dobimo slovestvenega jezika, ako nam ne požene korenin iz jednih tal, i mladik ne obrodi iz jednega debla. Le potem, ko bo terdna podlaga dana, je razvitek njegov mogoč;

dokler ta ni položena, je pisati po vse-slavensko to, kar na pesek zidati; trud i čas, na tako delo obrnjena, sta brez koristi zgubljena. Zatoraj mi je vselej žal, ko knjigo te verste v roke dobim, posebno če je ko „Zora“ od sposobnih rok pisana, ker si mislim, ko bi bil ti trud drugače obrnjen, bi bil narod kaj od njega imel; tako sta pa pisatelj i bravec goljufana. Zakaj tako sodim, bom skušal v kratkem razložiti . . . Ker priložnost nanese, bom še nekaj o „Zorinem“ životopisji spomnil . . . Tudi premile sodbe i preobilno kadiło nekterim pisateljem mi ne dopade . . . O slovniči samo to opomnim, da bi se razloček predlogov v in u v složenih besedah ne smel zanemarjati. Vsak lahko vidi, da, postavim vhod i uhod, vrezati in urezati ni jedno. Severna narečja, kakor tudi stara slovenščina so v tem vselej natanki; tudi mi bi imeli paziti, ker ta razvada večkrat smisel kalí, kakor tudi ni prav, da se svojega bogastva brez potrebe znebivamo itd.“ (str. 35—43). — Bčela 1852 str. 62—64: Odgovor gospodom pretresovavcem (Cegnarju, Podgorskemu i Bleiweisu) „Zore“ od Radoslava Razlaga: — „Gosp. Podgorski je mirno pretreseval „Zoro“; on je nepristransko izustil svoje prepričanje proti našemu prepričanju. Tako velja dokaz proti dokazu! . . . Do zdaj še nisem prepričan, da po krivoj poti hodim; rad pa jo zapustim, kadar se mi to popolnoma dokaže ali saj boljša pokaže itd.“ — Hvala vinske tertice. Oda ponatisnjena iz Slovenije 1849 (Novic. str. 245).

L. 1853 Novice: Klepec (Stoji na skali terdni Grobnik, — Ponosno gleda na dolino . . . Zlata . . . hčerka Radoslava . . . Presilni borec turski Hasan-aga — Ponos slovenski, silni Klepec str. 52—104). — V tej dobi je Svetec pravnik na Dunaju pomagal Cigaletu vravnovati „Občni državljanski zakonik“ in vladni list, slovenil vojno postavo itd. (Vid. Jezič. XXVIII str. 27). Pri tej priliki bodi popravljena pomota v Jezič. XXIX str. 55, da pesem „Kosovka deklica“ v Sloveniji l. 1848 se

znakom C. ni Cegnarjeva, marveč Cigaletova (Serb. nar. str. 8).

L. 1854 Slov. gimn. Ber. III: Pirenejski medved (Iz Lista). Kakor pravo tako zdravo (Serbska nar. pripovedka). Triglav (Po Rosthornu). Smert kraljeviča Marka (Serb. nar.). Poslovenil Svetec. — Kalendarčik Bleiweisov: Metod, slavenski apostelj (Po sila starem, morebiti še za Svatopluka zloženem življenjopisji. Vzeto iz I. E. Schmalers Slavische Jahrbücher str. 49—53.)

L. 1855 Slov. gimn. Ber. IV: Potovanje po jutrovih deželah (Po Listu). Oblega Dunaja (Po Majlathu). Princ Eugen, vojskovodja austrijanski (Po Hormajerju posl. L. Svetec str. 155—166). — Kalendarček Bleiweisov: Pasji Turci lulo nabašite (Serb. nar.)! Vilenska pesem (Serb. nar.). —

Nato pa je nekako omolknil L. Svetec v slovenskem slovstvu in je utihnila lira Podgorskega tako, da je pač v smislu mnogih rodoljubov pobratim mu Fr. Cegnar v „Slov. Glasniku“ l. 1858 (II. št. 8) zložil poziv:

Podgorskemu.

Pomlad zbudila	Nogo je vstavljal
Se je vesela,	Potnik stermeči,
Ondí pod goro	Serce napajal
Tica zapela.	V pesmi doneči.

Cvete še pomlad —
Lepše ne more; —
Kaj da ne poje
Tica spod gore?

Vrnivši se s Hrvaškega na Kranjsko je L. Svetec jel se glasiti na slovniškem polju, in znamenito, da so Novice l. 1861 priobčile prvi njegov umotvor iz Slovenije l. 1848: Radovednost kaznovana. Božična povest. Podgorski. — V Novicah l. 1862 pa se pričnó njegovi „Slovniški pomenki“ (O naglasnicah in brez naglasnicah cf. Glasnik M. Cigale str. 74—92). „Še nekaj o parlamentarnem jeziku, in nekoliko medú pa tudi pelina za naše domače ljudi gosposkega in kmečkega stanú“ (str. 131), kjer piše: „Jaz bi tedaj pravilo za-

stran našega parlamentarnega jezika postavil takole: Govôri sploh, kakor pišemo; samo soglasnica *l*, kadar stoji pred drugo soglasnico, ali pred polglasnico *r* v konênicah na *ec, ev, ek*, ali na koncu besede, izrekuje se tudi kakor *r*; vendar se mora v vseh teh primerljajih glasnica ali polglasnica pred *l* stoječa popolnoma in jasno izgovoriti". — Temu nasprot pa je Cegnar svetoval: „Vsaka ãerka naj se vselej izreka tako, kakor se piše, tedaj tudi ãerka *l*" (Jeziã. XXIX str. 62). Podgorski kaže ondi pelin t. j. grdo navado, govoriti pol po nemški in pol po slovenski; kakošna zmota je misliti, da je znanje kakega tujega jezika že samo po sebi uãenost in modrost. . . Jezik je le sredstvo, le posoda ãloveškega znanja. Al kaj pomaga posoda, ako je prazna? . . . Primimo se resnobno svojega jezika, ter ga postavimo tudi v društvenem, v vsakdanjem življenji na mesto, ki mu po naravi gre itd. (str. 132). — „Še nekaj o fonetiãnih zakonih našega jezika" (str. 392 cf. J. Pajk str. 326). — „O ãlenkih". Jako vaŹni v ãloveškem jeziku so ãlenki ali partikule. Komaj zineš, že potrebuješ teh besedice. Ne izreãeš skoraj ne dveh besed brez njih. Zatoraj so pa ãlenki tudi v vsakem jeziku neizreãeno oglajeni, izbrušeni in veãkrat tako majhni, da jih ãlovek komaj spazi. Al kakor so neznatne viditi te besedice, to vendar še le one stikajo besede in stavke v lepo, razvidno, soglasno celoto. Če jih ne obraãamo prav, ali če nam jih pomanjkuje, postaja jezik okoren in temen. Tudi mi Slovenci še nismo popolnoma v ãistem s ãlenki. . . Da se tedaj pozornost misleãih naših filologov obrne tudi v to stran naše slovnice, in da se tudi tukaj uredi, kar bi še trebalo, namenil sem spregovoriti nekoliko o najnavadnejših in najpotrebnejših ãlenkih našega jezika, namreã o besedicah: *i, a, no, ko* in *kur* (str. 407—435).

L. 1863 je v Novicah spisal Podgorski razpravo „O slovenskem naglasku ali akcentu", kjer pravi na pr.: „Lani je,

o pretresovanji parlamentarnega jezika našega, bilo izreãeno upanje, da se najde tudi nekdo, ki nam pomore premagati teŹave, ktere ustanovi parlamentarnega jezika razliãno naglaševanje napravlja. Od tiste dobe sem bil jel marljiveje premišljevati o naglasku našega nareãja, poslušal sem pazljiveje narod raznih krajev, prebiral sem iznovega juŹnoslavenske pisatelje, primerjal jih z govoricô našega naroda, in naglaševanjem naših slovnicearjev itd. . . Ne morem se tedaj zdrŹati, da ne bi oãitno razglasil zvedeb in skušinj svojih zastran naglaska. : I. Kaj je naglasek (akcent)? Kolikovrsten je v slovenskem jeziku in kako se zaznamenuje? — II. Kako se naglasek premiãe, in kaj je ritem (rhythmus)? — III. V kakem razmerji stojimo Slovenci zastran naglaska z našimi brati na jugu, to je, s Hrvati in Srbi? — IV. Kteri slog se v slovenšãini po navadi naglašuje (str. 51—123)? — „Še nekaj o besedicah an in ni" (str. 401). — V Novicah l. 1864: „Nadalje o besedicah anti, an, ni, niti", ãeš, ker smo se zaãeli od teh besedice pogovarjati, ne smemo jenjati dokler se popolnoma ne porazumemo. . . Zato sem prav hvaleŹen gosp. Cigaletu, ki mi je v zadnjem listu lanskih Novic (str. 417) z izvrstnim svojim peresom pomogel bistriti stvar, ki res ni malenkost, temveã živa potreba za lepoto, spretnost in pravilnost našega jezika in za knjiŹno slogo slovansko. . . Če ima še kdo kaj dodati ali popraviti, naj blagovoli, da tudi to stvar po prijateljski in sloŹno z dobrim vspehom doŹenemo (str. 27—36 cf. Cigale str. 59—66). Podgorski. — Kakor daje JaneŹiã v „Slovnici" svoji Svetcu (Podgorskemu) srãno zahvalo za marsiktero prijazno opombo ali popravo, tako je ponatisnil tudi nektere umotvore njegove v svojih „Cvetnikih" slovãnski mladini za vzor in posnemanje.

S pesniške livade in s polja slovniškega je Podgorski prestopil naposled na politiškô borišãe, na katerem vstraja še doslej. Že l. 1862 so ga jele

Novice priporočati za deželnega poslanca v Trebnjem, češ, Mokronovcem ga ni treba, ker ga sami dobro poznajo, pač pa rečemo mi drugim, ki ga ne poznajo, da g. Luka Svetec je mož modre glave, pošten kakor zlato skozi in skozi, — nikodar prenapet je pa nepremakljiv v tem, kar je za pravo spoznal; od prve svoje zavede do današnjega dne je zvesto stal za narod svoj, kterege težave dobro pozná in njegove pravice vselej odkritosrečno zagovarja s tisto mirno in lepo besedo, ktera je njemu dana kakor malokteremu, — z eno besedo: vse izvrstne lastnosti ima za poslanca. Da je Avstrijan z dušo in telesom, vsigdar z besedo in djanjem kaže. Novice ga tedaj živo priporočajo vsem volivcom ter so si sveste, da mnogi prijatli naši, ki g. Svetca poznajo, bojo mu vso to hvalo potrdili in volitev njegovo v svojem okrožji pospešili, ker dobro vejo, da treba nam je v deželnem zboru takih mož. Ker g. Svetca ni strah, sedaj ko vživamo ustavno življenje, očitno pred svetom se spovedati svojih misli, da vsak iz njegovih ust zvé, kaj srce njegovo čuti, nam je poslal svoj program, ki se tako-le glasi:

Moj program.

„Kranje, tvoja zemlja je zdrava — za pridne nje lega najprava — za uk si prebrisane glave — pa čedne in trdne postave“ — tako je pel pred stoletjem naš neumrli Vodnik. Kdor se je ozrl le koliko po naši kranjski deželi, lahko se je prepričal resnice teh pevcovih besed . . . — To so v kratkem načela mojega političnega mišljenja, ktere bom branil vselej in povsod z možko besedo, srčno in stanovitno“. L. Svetec (str. 338—9).

Takrat Svetec sicer ni bil izvoljen za poslanca, pač pa l. 1864 za deželnega in l. 1867 za državnega (do l. 1872), in takrat jel je spisovati tudi političskega značaja reči na pr.: Kako uravnamo naše nove občine ali soseske (Novic. l. 1863 str. 5—11)? Historično pravo in narodna ideja (Novic. 1866 str. 323—328).

Spisal L. S. — Zgodovinski spominki, iz Triglava prevedel L. S. itd. — Krepko se je oglašal v zborih, dasi je imel neprijetno stanje v tisti zločesti dobi in borbe celo z domačini, zlasti v državnem zboru, kar poleg drugih časnikov pripovedujejo, tudi Novice na pr.: Govor v deželnem zboru kranjskem o adresi (okt. in febr. patent. l. 1865 str. 418). O adresi v državnem zboru (l. 1867 str. 204—213). Odprto pismo Novicam iz drž. zbora (str. 362—364). Nove državne razmere. V zagovor slovenskih narodnih zastopnikov (l. 1868 str. 27—51). Kako človek lahko okrajne sodnije svetovalec postane (str. 22). Še nekaj zastran §. 19. osnovnih državljanskih pravic (str. 112). Nekoliko vprašanj Primorcu (str. 128 cf. Jezič. XXIX str. 63 Fr. Cegnar). V zboru kranjskem poročevalec o volitvah (str. 324). Zarad šolskega nadzorstva (Dežmanu — o duhovščini — str. 407). O vpeljanji slovenskega jezika v šolah in uradnijah (Novic. 1869 str. 11—37). O adresini razpravi v državnem zboru (l. 1870 str. 44—46) itd. itd.

Koliko se je boril L. Svetec še sicer na političkem polju in kako se vojskuje še sedaj, o tem naj povedó druge listine. Jaz sem se namenil tukaj opisati ga le bolj v dobi, kadar je z drugimi nadepolnimi vrstniki (Jeriša, Cegnar, Oliban itd.) zaslovel v našem mladem slovstvu na pr. z mičnimi pesmicami, po izvirni povesti Vladimir in Kosara, po vspešni borbi za nove oblike in zoper pisavo Zorino, po čvrstih razpravah slovenskih itd. Oménim naj tu samo še, da je koj v l. občnem zboru Matice Slovenske l. 1865 izvoljen bil za odbornika, v družbi ss. Cirila in Metoda za podpredsednika, in da je l. 1881 o smrti narodnega voditelja, očeta dr. J. Bleiweisa, občno mnénje imenovalo ga naslednika zlasti, ko bi stanovitno bival v Ljubljani. Govoril mu je takrat v slovo na grobu Luka Svetec ter kazal na pr.: „Utrnila se je nenavadna, svitla zvezda, ki je tako lepo, tako dobrotno svetila slo-

venskemu narodu skoraj celega pol stoletja . . . Dr. Janeza Bleiweisa-Trsteniškega, katerega je narod naš tako visoko spoštoval, tako srčno ljubil, katerega smo s tolikim zaupanjem in s tolikim ponosom klicali svojega očeta — njega ni več! . . . Tvoja delavnost, dragi Janez, bila je vsestranska . . . Mi ti obetamo vedno tvoj zgled posnemati. Kedar bi hotela hidra

razprtije dvigati med nami svojo glavo, naj tvoj zgled potolaži nasprotne strasti . . . Tvoj duh naj veje nad nami, kakor angelj božji; naj nas navdaja z gorečnostjo in pogumom za narod in delo, za slogo in edinost, da se bomo tudi za naprej trdno držali tvojega starega gesla: Vse za vero, za dom in za cesarja (Novic. 1881 str. 396)!¹⁴

Književnost.

Metodika zemljepisnega pouka, spisal Fr. Orožen, profesor na c. kr. učiteljski v Ljubljani, s 13 slikami, cena 30 kr.

Kmalu po zemljepisu za meščanske šole je izšla tu omenjena «metodika» kot ponatis iz XXXI. in XXXII. letnika «Učiteljskega Tovariša», torej tudi v obliki tega lista. To delce je prva metodična knjiga zemljepisne znanosti med Slovenci. Ona napotuje učitelje, kako naj učencem tolmačijo zemljepisne pojme, kako naj začnejo z zemljepisnim poukom v šolski sobi in kako naj jih uče zemljepijsja na planem, pod milim nebom. Posebno hvalevredno je, da g. pisatelj polaga toliko važnost na zemljevid, ker ta je verna slika površju naše zemlje in brez zemljevida si ne more nihče predstavljati niti zunanje oblike in podoobe kake zemljine, niti njene navpične izobrazbe. Zato je zemljevid v ljudski šoli neprecenljive koristi in nam se zdi v vsi Orožnovi metodiki najvažnejše poglavje ono o «čitanju zemljevidov», ki zares podaja vsakemu vsa potrebna pojasnila, da se lahko spozna ali zaveda (orijentira) na sleherni karti.

G. pisatelj je razdelil svojo metodiko na sledeče oddelke: o zemljevidih, o važnosti zemljepisnega pouka, metodična načela pri zemljepisnem pouku, analitična in sintetična metoda, početni zemljepisni pouk v šolski sobi, obzor, zavedanje po straneh svetá, zemljepisni pouk pod milim nebom, kakov namen ima risanje pri zemljepisnem pouku, kako nam je risati pri poučevanju, zemljevidi v ljudskih šolah, pridvižni zemljevidi, čitanje zemljevidov, metodične opazke o pouku zvezdoznanskega zemljepisa, učila za zvezdoznanski zemljepis, najnavadnejši pojavi iz zvezdoznanskega zemljepisa: 1) navidezno gibanje solnea in lune; 2) dan in noč; 3) letni časi; 4) lunine premembe; 5) mrknjenje solnea in lune; 6) razlika v času med posameznimi kraji in 7) dnevni in letni časi pri naših vstričnikih, protidomcih in protinožcih. Knjigi so pridejani «zemljevidni obriski petero zemljin», kakoršni se nahajajo tudi v zemljepisu za meščanske šole.

Pridejane slike prav dobro pojasnjujejo način risanja zemljevidov in podajajo učitelju lepo navodilo, kako naj sam riše na deski pred učenci. Pogrešamo pa sliko o gibanju zemlje okoli solnea, ali o različnih položajih zemlje nasproti solncu (o postanku letnih časov), in pa sliko o gibanju meseca okoli zemlje in kako je v raznih položajih nasproti solncu različno razsvetljen (o mesečnih menah ali fazah). Saj «metodika» ni namenjena le tistim učiteljem, ki poučujejo zemljepis na tri- in štirirazrednicah, nego tudi onim, ki poučujejo v viših razredih, na meščanskih šolah in celo srednješolskim profesorjem. Če se je že vse drugo pojasnilo s slikami, naj bi se bilo pridedalo še ti dve podobi, ki bi izvestno le povzdigali vrednost knjige.

Jezik v «metodiki» je prav gladek in lahkomeven. Tehnični izrazi so sprejeti z malimi izjemami (n. pr. pravilnejši «polutnik» mesto nejasnega «ravnika») popolnoma iz Jesenkovih zemljepisnih knjig. Tu in tam se nahaja še kak okoren izraz (n. pr. solnčni «obrat»), ali s časoma bomo tudi v tem oziru napredovali in ustanovili si čisto natančno, značilno terminologijo. Neprimeren se mi zdi izraz «pridvižni zemljevid» za Reliefkarte, mesto «vzbočeni zemljevid». «Pridvižno» je to, kar se dá pridvigniti, a ne kar je že vzdigneno, vzbočeno. Tudi mesto izraza «otemnjava» za «Schummerung» vtegnil bi bolje služiti termin «osenjevanje». Kadunja prav za prav ni «Karlstloch», nego bolj žlebu podobna kotlina. Za «Karlstloch» moramo rabiti izraze «ponikve, rupe, lijce» itd. Za «Schuttkegel» je bolje sípec, nego k o p a, ki pomeni nemški «die Kuppe».

V poprejšnjih časih se je silno zanemarjal zemljepisni pouk v ljudskih in srednjih šolah, zato se bode našlo mnogo učiteljev, ki nima jo pravega pojma o zemljepisni metodiki. Taki učitelji naj nikari ne zamude urno seči po Orožnovi metodiki in naj z njeno pomočjo koj popolnijo pomanjkljivo svoje znanje in naj se priuče učencem zemljepis tako tolmačiti, kakor